

В. ХОРОШКО

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В СВІТЛІ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕОРІЇ

Поява нового навчального посібника «Теоретичні основи національної безпеки України»*, який випущено на початку 2009 року видавництвом «Освіта України», обумовлена актуальністю і потребою в наукових виданнях проблематики національної безпеки України обумовлена гострою необхідністю в системних дослідженнях її стану, оскільки сучасна цивілізація переживає процеси загострення конфліктності, викликані зіткненням життєво важливих інтересів всіх держав світу. Невирішеність багатьох хронічних проблем і виникнення нових системних загроз безпеці сталого розвитку людства обумовили на сьогодні таку ситуацію, коли стійкі наукові стереотипи рефлексії феномена національної безпеки швидко втрачають своє значення.

В книзі ґрунтовно представлена сутність самої природи національної безпеки та викладено основні принципи її забезпечення. Це являє собою вдалу спробу професорів Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого Дзюбаня Олександра Петровича і Дипломатичної академії України при МЗС України Сосніна Олександра Васильовича заповнити прогалину щодо теоретичного формулювання найбільш важливих вимог щодо пізнання суб'єктів та об'єктів національної безпеки. Фундаментальне обґрунтування даного феномена, ступінь його адекватності з відповідним орієнтує нас на тривалість та ефективність трансформаційних процесів, нормальний історичний розвиток українського суспільства, умови збереження національної самобутності при вибудові внутрішньої та зовнішньої політики держави. Зрозуміло, що від ступеня адекватності такого обґрунтування залежить.

Книга має глибоке соціально-філософське навантаження. Структурна побудова книги є чітко і логічно обґрунтованою, окреслює базові константи буття суспільства в контексті безпеки, виявляє варіативні фактори впливу на стан національної безпеки. Робота приємно вражає якістю методологічного

© *ХОРОШКО В.* – доктор технічних наук, професор, директор Навчально-наукового Інституту захисту інформації Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

* *Дзюбань О., Соснін О.* Теоретичні основи національної безпеки України. – К.: Освіта України, 2009. – с.

дослідження. Методика й методологія подання матеріалу, має чітку структуру й логічну послідовність, ґрунтується на загальноновизнаних методах наукового пізнання. Вибір та застосування такої методології дали змогу чітко визначити принципи і методи дослідження проблеми національної безпеки. Філософський підхід авторів до висвітлення проблеми дозволив блискуче висвітлити сутність національної безпеки як соціального феномена, показати її роль і значення в забезпеченні життєдіяльності, взаємозв'язки та взаємовпливи цього явища з зовнішнім міжнародним середовищем та внутрішнім станом суспільства.

Приємно, що само видання і авторські зусилля в розробці тематики знайшло підтримку, відображену в «Слові до читача» ректора Дипломатичної академії України при МЗС України професора Гуменюка Бориса Івановича.

Безперечним здобутком представленої роботи є застосування структурно-функціонального підходу в дослідженні системи забезпечення національної безпеки України. Завдяки такому підходу в книзі викладена комплексна характеристика системи забезпечення національної безпеки та її складових елементів.

Вагомим внеском авторів в розробку проблематики національної безпеки можна вважати обґрунтування механізмів її забезпечення, визначення парадигми структури, функцій та варіантів модернізації. Читаючи книгу, відчуваш багатий досвід освітницької та науково-дослідної роботи авторів у галузі державного управління, соціальної філософії, культурології, соціології, політології, який надав авторам можливість узагальнити соціокультурні явища, виділити певні закономірності соціальних процесів в контексті національної безпеки, вичленити тенденції та протиріччя у таких процесах, а також методично дохідливо подати даний матеріал.

Особливо цікавим і важливим є подання та систематизація категоріального апарату, а також чітка структуризація категорій, понять та термінології з національної безпеки. Зміст розділів викладено послідовно, в чіткому логічному взаємозв'язку, завдяки чому текст книги сприймається як чудовий учбовий матеріал.

У першому розділі надаються світоглядні засади розуміння й дослідження сутності національної безпеки. У даному розділі автори здійснили цілком вдалу спробу обґрунтування національної безпеки як соціокультурного феномена в історичному аспекті, а також висвітлили й проаналізували теоретичні та нормативно-правові основи національної безпеки України.

У другому розділі представлена методологія дослідження національної безпеки України на підставі історико-філософської ретроспективи методологічних підходів до дослідження даного феномена. Тут розглянуті принципи й методи дослідження проблеми національної безпеки, базові константи буття суспільства в контексті безпеки та варіативні фактори впливу на стан національної безпеки.

У третьому розділі навчального посібника розглядаються зовнішні й внутрішні детермінанти національної безпеки України та їх взаємозв'язок в умовах глобалізації. У цьому розділі на підставі динамічності ієрархії національних інтересів, виділяються внутрішні й зовнішні інтереси країни, причому останні аналізуються на трьох рівнях: глобальному, регіональному та місцевому.

У четвертому розділі представлений структурно-функціональний вимір системи забезпечення національної безпеки України. В межах цього надана загальна характеристика структури системи забезпечення національної безпеки, проаналізовані основні сфери національної безпеки: безпека особистості,

суспільства й держави. Суттєве місце у даному розділі займає розгляд сутності та структури механізму забезпечення національної безпеки,

Безумовно, окреслена у навчальному посібнику проблематика є далеко не вичерпаною, але намічені тут вузлові моменти сприятимуть подальшому конструюванню системи світоглядних уявлень про природу і сутність проблем національної безпеки як в їх абстракції, так і в конкретності, в історико-культурній визначеності.

Таким чином, можна констатувати, що навчальний посібник "Теоретичні основи національної безпеки України" представляє особливий інтерес для сучасного соціально-гуманітарного знання, а високий науково-теоретичний та методичний рівень, подання матеріалу чіткою і ясною літературною мовою робить вказану працю доступною як для широкої студентської аудиторії, так і для науковців, працівників управлінської сфери та представників усіх гілок влади.

В. М. НИКИФОРАК

НОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРО ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ ЯК УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Монографія кандидата юридичних наук, доцента кафедри міжнародного права Львівського національного університету імені Івана Франка Фединяк Галини Степанівни «Цивільно-правова природа транснаціональних корпорацій та їх договорів з приймаючою державою», яка побачила світ у 2008 р.^{*}, присвячена аналізу питань, які є актуальними для будь-якої держави. Адже транснаціональні корпорації сьогодні є настільки економічно потужними утвореннями, що їх діяльність не може не торкатися сучасних держав, їх юридичних осіб, фізичних осіб, що мають статус підприємців, і, зрештою, звичайних споживачів товарів та послуг. Тому обрана для дослідження тема є актуальною. Актуальність виявляється й у тому, що Україна сьогодні знаходиться на такому етапі її економічного розвитку, коли залучення інвестицій для неї є вкрай необхідним. Україна володіє значним економічним потенціалом, який можна реалізувати, використовуючи різні правові форми. Серед них договори за участю юридичних осіб і приймаючої держави. Оскільки юридичні особи, які укладають договори з приймаючою державою часто входять до транснаціональних корпорацій, то договори за участю транснаціональних корпорацій і приймаючої держави власне й становлять актуальність для дослідження.

У тексті монографії зазначено, що транснаціональні корпорації діють у значних масштабах (с.6-9), часто вважаючи себе навіть суб'єктами міжнародного права (думка про це вже тривалий час обстоюється вченими західних держав). Тому необхідно з'ясувати правову природу цих корпорацій. Зазначене положення також підкреслює актуальність рецензованої монографії.

© *НИКИФОРАК Володимир Михайлович* – кандидат юридичних наук, доцент Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

* *Фединяк Г. С.* Цивільно-правова природа транснаціональних корпорацій та їх договорів з приймаючою державою: Монографія. – К.: Атіка, 2008. – 344 с.